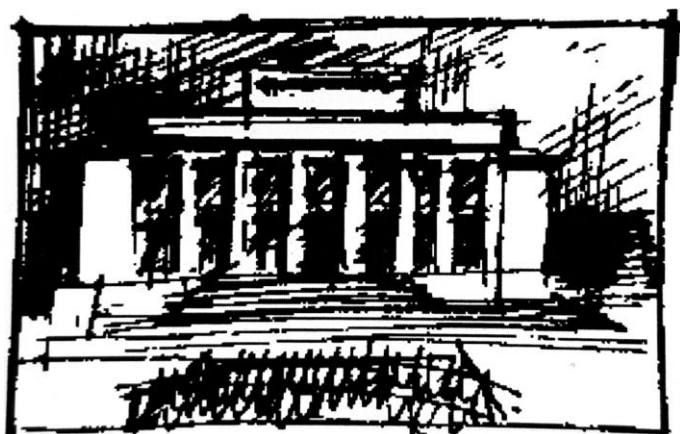

Z P R A V O D A J

Spolek přátel
Národního divadla Brno

www.SpNdB.cz

Vážení a milí členové Spolku přátel Národního divadla Brno,

příznivci a milovníci opery, baletu a činohry,

přejeme Vám do nového roku mnoho zdraví, životní pohody a spoustu krásných divadelních zážitků. Těšíme se na další setkávání s Vámi ať už na spolkových akcích či na představeních Národního divadla Brno.

Srdečně Vás zveme na besedu se členy hereckého ansámblu Mahenovy činohry **Hanou Briešťanskou a Tomášem Šulajem**. Beseda se bude konat **ve středu 21. ledna 2026 od 17 hod.** v Mozartově sále divadla Reduta. Čeká nás setkání plné divadelních příběhů, zkušeností a inspirace, Vstupné je dobrovolné.

Hana Briešťanská pochází z Hodonína a patří k výrazným osobnostem současné české činohry. Po studiích herectví v Praze prošla významnými angažmá v Jihlavě, Opavě a ve Zlíně a od roku 2014 je oporou činohry Národního divadla Brno. Na jevišti zaujala silnými ženskými rolemi světového dramatu i současných her – za Štěpku v *Petrolejových lampách* získala **Cenu Thálie** (2016, NdB, činohra). Aktuálně ji můžete vidět v 11 inscenacích činohry NdB, vyberme např. královnu Gertrudu v inscenaci *Hamlet*, trojroli v *Hotelu Strindberg*, Dotty Otleyovou v *Bez roucha* či Andreu Bohatou v komedii *Brněnské metro*. Strhla na sebe pozornost jako Marie Stuartovna v Schillerově stejnojmenném historickém dramatu (2018), Ruth Wolffová v současném dramatu *Doktorka* (2021) nebo Kristina Mannonová ve slavné hře Eugena O'Neill *Smutek sluší Elektře* (2022).

Tomáš Šulaj pochází z Přerova a také patří k výrazným hereckým osobnostem českého divadla. Absolvent JAMU strávil více než dvacet let ve Slovákém divadle v Uherském Hradišti, kde zazářil v muzikálových i činoherních rolích a získal řadu ocenění včetně **Ceny Thálie (r. 2025 – Jerry Lukowski – Donaha! Slováké divadlo, muzikál/opereta)**. Od roku 2021 je členem činohry Národního divadla Brno, kde aktuálně exceluje jako Boris Berezovskij ve *Vlastencích* (nominace na

Thálii), Vávra v *Maryši*, Otec v *Matce*, nebo v trojrolích v *Hotelu Strindberg* a *Ze života hmyzu*. Nepřehlédnutelný je jako Lloyd Dallas v komedii *Bez roucha* a byl jako sluha Malvolio v lednové derniéře *Večera tříkrálového*. Zajímavostí je, že Tomáš Šulaj patří k nejčastěji nominovaným hercům na Ceny Thálie mimo pražská jeviště, na svém kontě má už 11 nominací.

Zapište si do diářů:

12. dubna 2026 se bude v divadelním sále Reduty konat vystoupení **Taneční konzervatoře Brno**.

Premiéry

V lednu se uskuteční dvě činoherní premiéry a jedna baletní.

23. ledna 2026 v 19 hodin uvede soubor činohry v divadle Reduta v české premiéře hru, kterou její autorka Maja Zade nazvala *changes* (záměrně s malým počátečním písmenem), tj. „změny“. Jméno Maja Zade u nás není příliš známé a ani její hry nejsou na běžném repertoáru našich divadelních scén. Výjimkou je Východočeské divadlo v Pardubicích, které 5. října 2024 uvedlo její komorní psychologické drama *Zřít do tmy* s podtitulem *Oidipus*, které mělo světovou premiéru roku 2021 na řeckém festivalu Epidaurus v Athénách.

Národní divadlo Brno na svých webových stránkách stručně informuje, že Maja Zade je německou dramaturgyní a dramatičkou, která je v posledních letech spojena s úspěšnou érou berlínského divadla Schaubühne am Lehninerplatz, kde měla na konci roku 2024 premiéru i hra *changes*.

Určitě by bylo dobré říci si něco o této autorce ještě něco více, protože její kariéra je zajímavá a tvorba, nejen divadelní, bohatá. Vyrůstala v Německu a ve Švédsku, studovala anglickou literaturu na Londýnské univerzitě a Queen's University v Kanadě a divadelní produkci na Královské akademii dramatických umění v Londýně. V již zmíněném divadle Schaubühne am Lehninerplatz působí jako dramaturgyně již od roku 1999 a od sezóny 2022/23 jako hlavní dramaturgyně. Od roku 2012 vyučuje na divadelní škole ve finském Malmö a na Univerzitě v Edinburghu. Její divadelní hry, jako například *Reden über Sex (Mluvit o sexu)*, *Status quo*, *Abgrund (Propast)* a *Oedipus (Oidipus)*, byly přeloženy do mnoha jazyků a uváděny po celém světě. Za pozornost stojí i její zatím poslední hra *Spinne (Pavouk)*, která měla premiéru v Berlíně v červnu 2024. Maja je také čínorodou překladatelkou a pravidelně překládá hry ze švédštiny a angličtiny do němčiny (Lars von Trier, Caryl Churchill) a z němčiny do angličtiny (Marius von Mayenburg, Roland Schimmelpfennig, Lars Norén, Falk Richter).

V brněnské inscenaci se představí Petra Lorenc a Tomáš David nejen v hlavních rolích dlouholetých manželů Niny a Marka, ale také jako představitelé ve všech dalších postav, kterých je ve hře celkem 21 – i proto název *changes*. Přijďte 22. ledna v 10 hod. na veřejnou generálku, 23. ledna v 19 hod. na premiéru nebo na některý z dalších termínů: 27. 1. v 19 hod., 31. 1. v 17 hod., 9. a 14. 2., 25. 3. a 24. 4. v 19 hod. v divadle Reduta.

30. ledna 2026 bude mít v Mahenově divadle premiéru klasická hra norského dramatika Henrika Ibsena *Divoká kachna*. V režii Jana Friče se v hlavních rolích představí Ivan Dejmal, Isabela Smečka, Michal Bumbálek, Tomáš Šulaj, Viktor Kuzník a další. Veřejná generálka se koná 29. 1.

v 10 hod., premiéra 30. 1. v 19 hod., další termíny 31. 1. a 9. 2. v 19 hod., 15. 2. v 17 hod., 24. 2. a 9. 3. v 19 hod. v Mahenově divadle.

Na **29. ledna 2026** připravil juniorský baletní soubor NdB 2 premiéru **Programu 7** s podtitulem *The Best of Last Three Years*. Uvidíme výběr nejvýraznějších choreografií minulých let: *Tma* Markéty Pimek Habalové, *Na krásném modrém...* Mária Radačovského a *Pampúšik* Margaréty Štofčíkové. Premiéra se koná v divadle Reduta 29. 1. 2026 v 19 hod., další termíny 30. 1., 1. 2. a 19. 2. vždy v 19 hod.

Na začátek února chystá operní soubor premiéru poslední dokončené opery Bedřicha Smetany **Čertova stěna**. V režii Jiřího Heřmana a hudebním nastudování Roberta Kružíka se v hlavních rolích představí Jiří Brückler a Roman Hoza (Vok Vítkovic), Jarmila Vantuchová a Václava Krejčí Housková (Záviš), Peter Berger a Daniel Matoušek (Jarek), Kateřina Kněžíková a Romana Kružíková (Hedvika), Doubravka Novotná a Lenka Máčiková (Katuška), Petr Levíček a Vít Nosek (Michálek), David Nykl a David Szendiuch (Beneš), Jan Šťáva a Pavel Švingr (Rarach).

Přijďte si inscenační tým a sólisty poslechnout na **Předpremiérové kukátko**, které proběhne **22. ledna 2026** v 18 hodin v Janáčkově divadle. Vstup je volný a bude je možné sledovat i online. **Premiéra se koná 6. února 2026** v Janáčkově divadle.

Kompletní program operních, baletních a činoherních přestavení najdete na webových stránkách divadla <https://www.ndbrno.cz/program/> a na vývěskách v divadelních pokladnách.

Naši jubilanti v měsíci lednu (kulaté a půlkulaté narozeniny)

Anna Nováková	Eva Steinová	Milada Poláková
Ludmila Mužíková	František Nečas	Ladislav Slanina
Jan Kubíček	Dagmar Ryšánková	Hana Komárková
Martin Černý	Petra Nováková	Olga Zörnerová
	Magdalena Šimková	

Vážené jubilantky, členové výboru Spolku přátel NdB Vám přejí hodně životní energie, zdraví a dny plné radosti a krásných zážitků.

Zprávy výboru

Každou první středu v měsíci lze **od 16 do 17 hodin** v divadle Reduta v prostoru „galerie“ platit členské příspěvky a podávat nové přihlášky. Nejbližší termíny jsou **4. února** a **4. března 2026**. Členský příspěvek činí 500 Kč na rok, pro seniory od 65 let a studenty 200 Kč na rok. Členství ve Spolku je platné vždy na celou divadelní sezonu, tzn. máte-li razítko z roku 2025, platí až do června 2026, letošní potom až do června 2027. Zasílání tištěného Zpravodaje je zpoplatněno částkou 100 Kč na rok (v elektronické formě je zasílán zdarma na e-mail).

K 31. 12. 2025 byla aktualizována členská evidence a ti členové, kteří v r. 2025 nezaplatili členský příspěvek, byli z evidence vyřazeni. Máte-li i nadále zájem o členství, podejte si prosím novou přihlášku.

Členský příspěvek je možné uhradit také **bezhotovostně** na účet č. **2602977328 / 2010** (Fio banka), jako variabilní symbol uveďte prosím své členské číslo, do zprávy pro příjemce své jméno + letopočet 2026. Razítko do průkazu je nicméně i nadále nutné vyřídít osobně; nehodí-li se Vám termíny setkání v Redutě, ozvěte se nám prosím na e-mail spolekpratelndb@gmail.com. QR kód pro platbu členského příspěvku (údaje prosím upravte podle výše uvedeného):

Připomínáme

2. 1. 2006 zemřel barytonista **Jaroslav Souček** (*8. 12. 1935). Absolvent pražské konzervatoře působil nejprve v Českých Budějovicích, od r. 1962 byl angažován v Brně. V r. 1970 se stal sólistou pražského ND. Působil jako pedagog na AMU a konzervatoři v Českých Budějovicích. Existuje řada rozhlasových, gramofonových a televizních nahrávek. Z rolí: král Vladislav, Krušina, Figaro, Vok, Přemysl, Tomeš, Bohuš, Harašta, Porgy, Falstaff, Hrabě z Luny, Markýz Posa, Scarpia, Eugen Oněgin, Kníže Bolonskij, Rigoletto, Kníže Igor.

5. 1. 1931 se narodil basista **Karel Průša** (†17. 4. 1999). V posledním ročníku pražské konzervatoře byl angažován do Ostravy. Od r. 1978 byl sólistou pražského ND (do r. 1992). Intenzivně se věnoval i koncertní činnosti. Má bohatou diskografii a řadu nahrávek v rozhlasu a televizi. Působil jako pedagog na AMU. Z rolí: Paloucký, Marbuel, Filip II., Basilio, Leporello, Hans Sachs, Modrovous, Raimondo...

8. 1. 1911 se narodila sopranistka **Blažena Kosková** (†24. 7. 1982). Zpěv studovala soukromě. Začínala v Opera-studiu, hostovala v Olomouci, Ostravě a od r. 1942 působila v Plzni. V r. 1945 přešla do Liberce, v l. 1948–51 působila v Brně. Z rolí: Vendulka, Rusalka, Milada, Mařenka, Eva, Aida, Tosca, Jenůfa, Libuše, Micaela, Markétka, Leonora, Blaženka...

8. 1. 1936 se narodil barytonista **René Tuček**. Zpěv studoval soukromě. Začínal jako sborista v plzeňské opeře, od r. 1958 sólista v Českých Budějovicích, od r. 1960 v Brně, kde se stal protagonistou souboru. Zpěv dále studoval na JAMU a soukromě ve Vídni. V r. 1971 přijal angažmá v pražském ND a brzy se stal jednou z předních osobností ansámblu. Po rozdělení souboru byl v l. 1992–96 sólistou Státní opery Praha. Hostoval v zahraničí, často natáčel v televizi, rozhlasu. Bohatý byl jeho repertoár koncertní. Věnoval se rovněž pedagogice. Z rolí: Don Giovanni, Eugen Oněgin, Porgy, Kalina, Figaro, Mefisto, Rigoletto, král Vladislav, Scarpia, Andrej Bolonskij, Šiškov, Přemysl, Vok, Jago, Bohuš, Papageno, hrabě Almoviva, Escamillo, Modrovous... Zemřel 26. 8. 2017.

8. 1. 1946 se narodila sopranistka **Eva Kinclová** (†26. 12. 1995). Po absolvování JAMU se stala sólistkou v Olomouci, od r. 1975 v Ostravě. Z rolí: Tosca, Lady Macbeth, Turandot, Gioconda, Minnie, Bess...

11. 1. 1801 zemřel italský skladatel **Domenico Cimarosa** (*19. 12. 1749). Hudebně nadanému osiřelému chlapci se ve slavné neapolské hudební škole dostalo dobrého vzdělání. V r. 1772 nastoupil dráhu operního skladatele. Během 29 let složil 65 oper a dalších 27, které jsou buď ztracené nebo u nich nebylo úplně potvrzeno jeho autorství. V r. 1787 se jako slavný autor stal na tři roky zemským dvorním skladatelem v Petrohradě. V r. 1791 vstoupil do služeb vídeňského dvora. Některé z oper: *Hraběcí výstřednosti*, *Italka v Londýně*, *Hostina*, *Kněžka boha Slunce*, *Cleopatra*...

Jeho opera *Tajné manželství* byla uvedena před řadou let i v Brně – ještě ve „staré“ Redutě před rekonstrukcí budovy.

12. 1. 1926 se narodil tenorista **Dalibor Novotný** (letecký inženýr, letec). Už jako student konzervatoře zpíval závažné role (Lenskij, Ladislav). Od r. 1969 působil pohostinsky v Liberci, v l. 1970–72 ve stálém angažmá (Jeník, Hoffmann, Turiddu, Don Alvaro). Od r. 1971 působil současně v Plzni, kam posléze přešel. Rozšířil si repertoár o Dalibora, Lacu, Kalafa... První tenorový obor zpíval poté i v pražském ND (1975–90), kde mezi jeho výrazné úspěchy patřil Dalibor, Cavaradossi, Don José, Max, Heřman, Florestan, Stolzing, Erik, Lukáš...

12. 1. 1996 zemřel basista **Eduard Haken** (*22. 3. 1910). Uměleckou kariéru začal jako sólista v Olomouci (1938–41), kde ztvárnil vedle Kecala a Beneše i role, které už později nikdy nezpíval (Ochs, Vávra v Burianově *Maryši*). Od sezony 1941/42 byl angažován do pražského ND, kde se stal jednou z nejvýraznějších osobností. Osobitá barva hlasu, objemný tón, jedinečná pěvecká technika vytvořily spolehlivý základ pro umělcovo mistrovství umocněné výraznou vlohou hereckou. Z rolí: Komtur, Kašpar, Kecal, Vodník, Purkrabí, Vilém z Harasova, Štelina, Svatopluk, Bonifác, Mumlal, Lutobor, Filip II., Gremin, Sparafucille, Rocco, Daland, Sarastro, Ivan Susanin...

16. 1. 1886 zemřel italský skladatel **Amilcare Ponchielli** (*31. 8. 1834). Zpočátku působil jako varhaník. Jako městský kapelník v Cremoně tam prosadil r. 1856 uvedení své opery *Snoubenci*. Ohlas měli i jeho *Litevci* (1874), v milánské La Scale byla s úspěchem uváděna opera *Gioconda*. Od r. 1883 vyučoval na milánské konzervatoři – k jeho žákům patřili i Mascagni a Puccini.

16. 1. 1891 zemřel francouzský skladatel **Léo Delibes**, osobnost hudebního romantismu. Působil jako varhaník, ale od r. 1856 se prosadil jako autor operet, komických oper a baletů: balety *Coppélia* (1870), *Sylvia*, opery *Král to řekl* (1873) a *Lakmé* (1883) ho světově proslavily. V r. 1881 byl jmenován profesorem skladby na pařížské konzervatoři.

18. 1. 1841 se narodil francouzský skladatel **Alexis Emmanuel Chabrier** (†13. 9. 1894). Studoval práva a hudbu, přátelil se s literáty (Verlaine) a výtvarníky (Manet). Osvědčil se jako autor komických oper (*Gwendoline*, *Králem proti své vůli*), písní a drobných komorních skladeb.

18. 1. 1886 zemřel v Drážďanech tenorista **Josef Tichatschek** (Ticháček - *11. 7. 1807) – operní pěvec českého původu, hrdinný tenor. V r. 1830 se stal sboristou vídeňské Dvorní opery, v l. 1834–38 byl sólistou ve Štýrském Hradci. V období 1838–70 byl předním tenoristou drážďanské opery (prvním představitelem Rienziho a Tannhäusera R. Wagnera, jehož byl pomocníkem).

18. 1. 1931 se narodil tenorista **Jiří Pavlíček**. Po studiích JAMU nastoupil jako sólista v Armádní opeře (1953/54), v l. 1955–57 byl členem Komorní opery D 34, 1958–59 působil v Ostravě, 1959–61 v Ústí n. Labem, 1962–63 ve Státní opeře v Berlíně, 1963–66 v Drážďanech, 1967–69 Soubor písní a tanců, 1969–71 Ústí n. Labem, 1971–94 Plzeň. V repertoáru měl Alfréda, Jurodivého, Fausta, Hoffmanna, Cavaradossiho, Tamina...

21. 1. 1941 se narodil španělský tenorista a dirigent **Plácido Domingo**. Základy pěvecké výchovy mu dali rodiče, profesionální zpěváci španělských zarzuel. Po přestěhování do Mexika studoval hru na klavír, dirigování a zpěv. Debutoval jako barytonista. První velká tenorová role – Alfréd ve Verdiho *La traviatě*. V l. 1962–65 působil v Izraelské národní opeře, následoval New York (1966), Milán (1969), Londýn (1971), dále San Francisco, Vídeň, Berlín atd. Jeden z předních lyricodramatických tenorů s velkými hereckými schopnostmi. V sezoně 1976–77 natočil na gramofonové desky 18 operních kompletů. Rozsáhlý repertoár obsahuje všechny zásadní tenorové role: Cavaradossi, Don José, Turiddu, Samson, Aeneas, Radames, Otello, Lohengrin, Parsifal, Siegmund... Uplatňuje se jako dirigent, organizátor pěveckých soutěží, známé je i jeho působení na

postu uměleckého ředitele opery ve Washingtonu. Proslul i účastí na tzv. koncertech tří tenorů spolu s J. Carrerasem a L. Pavarottim.

22. 1. 1951 se narodila mezzosopranistka **Eva Klečková-Kováříková**. Absolventka JAMU působila v Opavě (1978–82), Ostravě (1982–89), od r. 1989 v Plzni. Z rolí: Carmen, Mignon, Cherubín, Rosina, Kabanicha, Závěš, Panna Róza, Martinka, Ježibaba, Káča... Působila i pedagogicky.

23. 1. 1981 zemřel americký skladatel **Samuel Barber** (*19. 3. 1910). V polovině 30. let minulého století získal za svá díla několik amerických cen, jichž využil k evropským pobytům. Baletem *Medea* a lyrickou operou *Vanessa* stanul v popředí americké klasické hudby. K otevření nové Metropolitní opery v New Yorku (1966) napsal výpravnou operu na libreto F. Zeffirelliho *Antonius a Kleopatra*.

24. 1. 1851 zemřel italský skladatel **Gasparo Spontini** (*14. 11. 1774). Po úspěšném operním debutu r. 1796 v Římě vznikly jeho další italské a od r. 1803 v Paříži francouzské opery. Světový ohlas však měly opery *Vestálka* (1807, v Brně hrána 1811) a *Fernand Cortez neboli Dobyví Mexika* (1809). R. 1810 byl jmenován ředitelem Italské opery v Paříži, v r. 1820 ho pruský král Friedrich Wilhelm III. jmenoval svým generálním hudebním ředitelem. Svým dílem patří k tvůrcům tzv. velké opery (monumentální scény, masové výstupy...).

27. 1. 1756 se narodil a 5. 12. 1791 zemřel rakouský skladatel **Wolfgang Amadeus Mozart**. Jeho životopis byl mnohokrát publikován, omezíme se proto jen na výčet oper: *Prostá léčka* (1769), *Bastien a Bastienka* (1768), *Mitridates, král pontský* (1770), *Ascanio v Albě* (1771), *Lucio Silla* (1772), *Zahradnice z lásky* (1775), *Král pastýř* (1775), *Scipionův sen* (1772), *Zaida* (1779 – 80), *Idomeneus, král krétský* (1781), *Únos ze serailu* (1782), *Káhirska husa*, *Oklamaný ženich* – nedokončeno, *Divadelní ředitel* (1786), *Figarova svatba* (1786), *Don Giovanni* (1787), *Così fan tutte* (1789), *Kouzelná flétna* (1791), *Titus* (1791). Mozart se tyčí nad svými současníky nejen díky řemeslnému mistrovství. Dokázal přetransformovat prostý děj na jevišti v hlubokou reflexi lidské osobnosti. Důvěrně známá témata – láska, věrnost, pomsta, nenávist – překonal způsobem, který obohatil o novou zkušenost nejen tehdejší, ale i dnešní publikum.

27. 1. 1901 zemřel italský skladatel **Giuseppe Verdi** (*10. 10. 1813). Také životopis tohoto hudebního génia je velmi dobře znám, proto uvedeme pouze jeho operní tvorbu. *Rocester* (1836 – partitura se nedochovala), *Oberto* (1839), *Jeden den králem* (hrála se pouze premiéra – 1840), *Nabucco* (1842), *Lombard'ané na první křižácké výpravě* (1843), *Ernani* (1844), *Dva Foscariové* (1844), *Johanka z Arku* (1845), *Alzira* (1845), *Attila* (1846), *Macbeth* (1847, revidováno 1865), *Loupežníci* (1847), *Jerusalem* (revidování *Lombard'ané* 1847), *Korzár* (1848), *Bitva u Legnana* (1849), *Luisa Millerová* (1849), *Stiffelio* (1850), *Rigoletto* (1851), *Trubadúr* (1853), *La traviata* (1857), *Sicilské nešpory* (1855), *Simone Boccanegra* (1857), *Arnoldo* (upravená verze *Stiffelia* 1857), *Maškarní ples* (1859), *Síla osudu* (1862), *Don Carlos* (1867, revidováno 1884 a 1886), *Aida* (1871), *Otello* (1887), *Falstaff* (1893). Stojí za zmínku, že se Verdi krátce angažoval i politicky, podporoval hnutí za sjednocení Itálie (známé Risorgimento) a že symbolem tohoto hnutí se staly některé jeho melodie, zejména sbor *Va, pensiero* z opery *Nabucco*.

27. 1. 1956 zemřel rakouský dirigent **Erich Kleiber** (*5. 8. 1890). Po maturitě ve Vídni studoval v Praze německou univerzitu a konzervatoř (mistrovskou třídu V. Nováka). Stal se korepeditorem pražské německé opery. Dále působil v Darmstadtu, Wuppertalu, Mannheimu, 1923–35 byl ředitelem a dirigentem berlínské Státní opery. Řadu let poté žil v Americe (dirigent v Buenos Aires). Často dirigoval v Praze (naposled r. 1955).

28. 1. 1891 se narodil skladatel, dirigent, teoretik a pedagog **Karel Boleslav Jirák**. Vystudoval práva na UK, skladbu soukromě u V. Nováka aj. B. Foerstra. V l. 1915–18 působil jako korepetitor a kapelník v Hamburгу, 1918–19 v Brně, 1920–30 profesor pražské konzervatoře, dirigent Hlaholu a ČF, 1930–45 pracoval v Čs. rozhlasu. V r. 1947 odešel do USA, kde se stal v Chicagu profesorem Roosevelt University. Zemřel 30. 1. 1972.

Jednou větou

- 1. 1. 1956 byla založena Filharmonie Brno.
- 2. 1. 1901 se narodil Torsten Ralf, švédský operní tenorista, spojovaný zejména s wagnerovskými rolemi (†27. 4. 1954).
- 4. 1. 1896 se konal v pražském Rudolfinu první koncert České filharmonie.
- 14. 1. 1676 zemřel v Benátkách další italský skladatel Francesco Cavalli, známý především svými operami, kterých zkomponoval 42 (*14. 2. 1602).
- 15. 1. 1916 zemřel Modest Iljič Čajkovskij, ruský dramatik, překladatel (Shakespearovy *Sonety*) a libretista (např. libreta k *Pikové dámě*, *Jolantě...*), jeden z mladších bratrů Petra Iljiče Čajkovského.
- 16. 1. 1946 se narodila světoznámá italská sopranistka Katia Ricciarelliiová, úspěšná představitelka lyrických rolí belcantového repertoáru, zejména italského a francouzského.
- 25. 1. 1951 se narodil britský dirigent a skladatel Graham Buckland, který v l. 1974–75 studoval Janáčkovy opery u Františka Jílka a v l. 1991–93 byl šéfem brněnské opery.
- Před pěti lety zemřela populární česká herečka Hana Maciuchová (29. 11. 1945 – 26. 1. 2021).
- 31. 1. 1901 se v Moskvě konala premiéra hry A. P. Čechova *Tři sestry*.
- 31. 1. 1921 se narodil americký tenorista a filmový herec Mario Lanza (†7. 10. 1959).

Ohlasy

Pokoušení Václava Havla jako zrcadlo právní patologie

(Tematická reflexe pro současný právní stát)

Václav Havel ve hře Pokoušení vytvořil dramatický model právního prostředí, v němž je právo formálně přítomné, avšak fakticky neúčinné. Jeho text nabízí nejen literární kvalitu, ale i pozoruhodný materiál pro právně-filozofickou reflexi. Pro současný právní stát představuje tento model cenné upozornění na místa, kde se může právní systém začít odchylovat od svých základních principů.

1. Právo jako rituál bez obsahu

Havlův obraz „právního jednání“ odhaluje stav, v němž procesní formy existují, ale neplní svou funkci. Vyšetřování doktora Foustky je vedeno jen za účelem potvrzení předem přijatého závěru. Právo se tak stává pouhou procedurální fasádou.

V současném právním prostředí mají procesní garance vysokou míru účinnosti, avšak existují oblasti, kde hrozí, že se právo může stát primárně formálním: přílišná délka řízení, nedodržování lhůt, politizace veřejné diskuse o probíhajících kauzách. To vše může oslabovat důvěru ve skutečnou funkci právních procesů.

2. Konflikt legalismu a legitimacy

Pokoušení ukazuje situaci, kdy je právo sice „platné“, ale nikoli legitimní. Normy nechrání, nýbrž slouží mocenským cílům. Z tohoto pohledu lze hru číst jako dramatickou ilustraci Radbruchova rozlišování mezi extrémně nespravedlivým zákonem a zákonem, jehož závaznost se tím ztrácí.

V moderním právním státě je legitimita posilována nezávislostí soudů, transparentností legislativního procesu a možností přezkumu před Ústavním soudem či u evropských institucí. Nicméně rychlá legislativní produkce, účelové změny zákonů nebo převaha politické expedience nad racionální argumentací představují rizika, která mohou legitimitu práva významně oslabit.

3. Moc faktická vs. moc normativní

Havlův Fistula zosobňuje moc, která není odvozena z normy, ale z neformálních sítí a vlivů. Tento motiv je nadčasový. Ukazuje, že skutečnou hrozbou pro právo není pouze autoritářský režim, ale také jakýkoli systém, v němž převáží faktické vlivy nad právními procedurami.

V současnosti se tato hrozba může projevit ekonomickými tlaky, mediálními kampaněmi či klientelistickými strukturami. Právo zůstává stabilní, pokud dokáže odolávat těmto vlivům a trvá na nezávislosti rozhodovacích procesů.

4. Současné paralely presumpce viny

Zatímco v Pokoušení je presumpce viny explicitním nástrojem represivního systému, dnes se může vytvářet spíše v rovině společenských očekávání. Mediální obraz kauz, „soud veřejného mínění“ či okamžité reputační dopady mohou fakticky předbíhat právnímu řízení.

Tento fenomén neohrožuje procesní spravedlnost přímo, ale ovlivňuje důvěru v to, zda je právo schopné působit nestranně v prostředí informačního tlaku.

5. Individuální odpovědnost v komplexním systému

Havlův Foustka reprezentuje jedince, který se pohybuje v prostředí, kde je osobní rozhodnutí vždy zatíženo rizikem. Z právního hlediska hra ukazuje, jak je obtížné jednat správně, pokud je systém sám vadný.

Současný právní řád nabízí jednotlivci celou škálu prostředků ochrany, nicméně jejich využití předpokládá znalost právních možností, orientaci v komplikovaných procedurách a schopnost čelit institucionální síle. Moderní výzvou není absence ochrany, ale její komplexnost.

Závěr

Pokoušení lze vnímat jako varování před principy, které mohou ohrozit i současný právní stát, byť v jiné podobě a jinými prostředky. Nejde o přímou analogii mezi totalitou a dneškem; jde o připomenutí, že i stabilní právní systémy mohou postupně ztrácet svou funkci, pokud se právo stane pouze formální strukturou a nikoli skutečným garantem spravedlnosti. Hra zůstává aktuální, protože upozorňuje na slabiny, jež se objevují plíživě: v rozhodovacích postupech, v tlaku faktické moci, v oslabení legitimacy či v rituálním naplňování procedur. Právní stát potřebuje nejen právní předpisy, ale i kulturu legality.

Eva Vyplašilová

Použité zdroje

Postavy brněnského jeviště
Oxfordský slovník opery
Sociální síť NdB a jeho souborů

Webové stránky NdB
Internetové stránky

Uzávěrka Zpravodaje dne 13. 1. 2026. Neprodejné, pro vnitřní potřebu vydává **Spolek přátel NdB** se sídlem Lidická 700/19, 602 00 Brno, IČ 48510777. Připravily Hana Veithová, Veronika Bromová a Rostislav Záleský. Kontakt: SpolekPratelNdB@gmail.com. Sledujte nás i na [Facebooku](#) a [Instagramu](#).